

Kommunal- og regionaldepartementet
Postboks 8112 Dep

0032 Oslo

Deres ref 2007706340-/MOM

Vår ref 207.3/NSS

Dato 21.12.2007

Endringer i kommuneloven og forvaltningsloven om rolleklarhet mv i kommunesektoren - høring

Vi viser til departementets brev datert 3. oktober vedrørende endringer i kommuneloven, forvaltningsloven og forskrifter til kommuneloven med utgangspunkt i departementets arbeid med etikk i kommunesektoren. Akademikerne mener det er viktig at departementet fokuserer på dette, og vi stiller oss positive til departementets forslag.

Etikk i kommunesektoren

Forslagene fra Kommunal- og regionaldepartementet dreier seg for det første generelt om etikk i kommunesektoren, der det er foreslått å framheve etikkdimensjonen i kommunelovens formålsbestemmelse, og i tillegg at kommunene skal rapportere i årsberetningen for planlagte og gjennomførte tiltak for å sikre høy etisk standard i virksomheten.

Akademikerne støtter forslaget om en formålsparagraf i kommunelovens § 1 som legger til rette for en tillitskapende forvaltning som bygger på en høy etisk standard. Vi støtter videre forslaget til krav om en redegjørelse i årsberetningen ”for tiltak som er iverksatt og tiltak som skal planlegges iverksatt for å sikre en høy etisk standard i virksomheten” slik som det er foreslått i kommunelovens § 48 nr. 5. Dette vil bl.a. åpne muligheter for at kontrollutvalget i kommunen kan stille spørsmålsteget ved om kommunes tiltak på etikkområdet er tilstrekkelige.

Egenkontrollen i kommunene

I høringsnotatet er det drøftet inngående hvor vidt det er grunn til å gjøre endringer i de gjeldende regler om kommunenes interne kontroll. Departementets overordnede vurdering er at dagens regelverk gir gode muligheter til å gjennomføre et effektivt kontroll- og tilsynsarbeid, men at det er avgjørende at dette arbeidet får tilstrekkelige ressurser og at det eksisterer en bevissthet om viktigheten av kontroll- og tilsynsarbeidet i de sentrale politiske organer i kommunen. Akademikerne slutter seg til disse betraktninger, og vi vil i denne sammenheng også understreke betydningen av at kommunene rekrutterer høyt kompetent arbeidskraft for å ivareta egenkontrollhensynene.

For så vidt gjelder de enkelte temaer som er drøftet er Akademikerne enig i at administrasjonssjefens myndighet og ansvar for internkontroll i administrasjonen ikke egner seg

godt for ytterligere lovregulering, men at kommunen gjennom innspill fra revisor og erfaringsutveksling mellom kommuner kan utvikle gode rutiner basert på ”beste praksis”.

Akademikerne følger departementets vurderinger knyttet til kontrollutvalgenes uavhengighet, og at lovendringer på dette punkt kun vil være aktuelt for parlamentarisk styrte kommuner dersom tilbakemeldingene fra disse kommunene tilsier at man har opplevd problemer knyttet til flertalls- og mindretallskonstellasjoner.

Når det gjelder spørsmålet om skjerpet krav til revisors uavhengighet i kommunal sektor, er Akademikerne enig med departementet når man ønsker å avvente den igangsatte forskning vedrørende ordningen med konkurranseutsetting av revisjonen, før det er aktuelt å vurdere behovet for endringer nærmere. Vi støtter videre den innføring av innsynsrett for revisor som følger av forslag til tillegg til kommuneloven § 78 nr. 6. Denne utvidede rettighet for revisor vil imidlertid kun være et egnet virkemiddel for å avdekke mulig korrupsjon eller andre misligheter dersom kommune i praksis følger opp og sørger for en avtaleregulering av sin innsynsrett.

Habilitet i forvaltningsloven

Når det gjelder habilitetsreglene i forvaltningsloven, foreslår departementet å oppheve unntaket i forvaltningsloven § 6 første ledd bokstav e, noe som vil medføre at daglig leder og styremedlemmer blir inhabile når saker som gjelder selskapet skal behandles i folkevalgte organer selv om selskapet er fullt ut eid av stat eller kommune. Akademikerne støtter forslaget om at selskaper som fullt ut er eid av stat og kommune blir likestilte med andre offentlig eide selskaper i forhold til habilitetsreglene.

Valgbarhetsbegrensninger

Departementet ber også om høringsinstansenes syn på hvorvidt det bør innføres valgbarhetsbegrensninger for ordfører og varaordfører til styret i kommunale selskaper, og tilsvarende for medlem av kommune- og fylkesråd. Videre foreslår departementet at administrasjonssjefen, administrasjonssjefens stedfortreder og medlem av kommuneråd og fylkesråd utelukkes fra valg til styret i kommunalt foretak. Akademikerne støtter forslaget om valgbarhetsbegrensninger for ordfører og varaordfører, og tilsvarende for medlem av kommune- og fylkesråd. Når det gjelder forslag til endring i kommunelovens § 65 som utvider kretsen som er utelukket fra styreverv i kommunale foretak til ikke bare å gjelde daglig leder, men også administrasjonssjef, administrasjonssjefens stedfortreder og likeså medlem av kommune- og fylkesråd, registrerer vi at departementet ikke har oversikt over i hvilken utstrekning administrasjonssjefen i kommunen er medlem i styret i kommunale foretak. Det antas fra departementets side at det bare er i et fåtall kommuner det vil oppstå behov for å velge ny representant til styret. Akademikerne kan se et problem med å begrense valgbarheten for mye i små kommuner, og ber departementet vurdere en mulighet for unntaksadgang fra valgbarhetsbegrensningene etter å ha undersøkt konsekvensene denne endringen kan få særlig i de mange små kommunene vi har i dette landet.

Åpenhet og lovlighetskontroll

Departementet foreslår at vedtak om å lukke møter og vedtak om habilitet skal kunne lovlighetskontrolleres særskilt, og foreslår en endring i kommuneloven på dette punktet. Sivilombudsmannen har satt dette på spissen, og er uenig i departementets tolkning av dagens

regler, og Akademikerne er derfor enig i at det kan være på sin plass med en lovendring for å rydde en uenighet av veien slik at det ikke er noen tvil om at vedtak om å lukke møter og vedtak om habilitet kan lovlighetskontrolleres.

Videre foreslås det at det ved vedtak om lukking av møter og vedtak om habilitet skal protokollføres hvilke hjemmelsgrunnlag vedtakene bygger på. Dette er vesentlige opplysninger å få protokollert ved en etterfølgende lovlighetskontroll av vedtaket, og Akademikerne støtter dette.

Godtgjøring

Akademikerne støtter forslagene om forskriftsendringer som innebærer at det uttrykkelig fremgår at kommunestyret skal fastsette godtgjøringen til styremedlemmer i kommunale foretak, og at representantskapet skal fastsette godtgjøringen til styremedlemmer i interkommunale selskaper.

Akademikerne er også enig i de forslag til forskriftsendringer som innebærer at det skal gis opplysninger i note til regnskap om de samlede ytelser og lån eller sikkerhetsstillelse til enkelte ledende personer og det enkelte styremedlem i alle kommunale foretak og interkommunale selskaper. På bakgrunn av at regnskapsloven § 7-31b nå blir foreslått gjort gjeldende for de nevnte foretak, og avgrensningen av begrepet "ledende personer" i den bestemmelsen har blitt diskutert i tilknytning til "store foretak" slik dette er definert i regnskapsloven, kan det være et behov for at departementet gir noe veiledning med hensyn til hvilke ledende personer i kommunale foretak og interkommunale selskaper man mener vil bli omfattet av de nye kravene.

Akademikerne deler også departementets synspunkt på at det må foreligge et åpenbart behov før styrehonorar blir tatt i betraktning ved fastsettelse av godtgjøring til folkevalgte etter kommuneloven § 42, noe som sjelden vil være aktuelt av hensyn til den samlede godtgjøring til ordfører eller andre folkevalgte, og at det ikke er behov for å endre loven på dette punkt.

Suspensjon av folkevalgte

Akademikerne støtter forslaget om lovendring som innebærer at forhold som rammes av straffeloven kapittel 10 og som omhandler ulike former for fusk og uregelmessigheter i forbindelse med valg, bør inn som en del av det som kan gi grunnlag for suspensjon av folkevalgte i medhold av kommuneloven § 15 nr. 3.

Med vennlig hilsen
Akademikerne

Nina Sverdrup Svendsen
Utredningssjef